

Bruxelles, 19 noiembrie 2018
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Evaluări tematice privind „Aspectele sociale ale digitalizării” (CPS) și „Digitalizarea și robotizarea muncii” (EMCO) - Aprobarea mesajelor-cheie comune

În anexă se pun la dispoziția delegațiilor mesajele-cheie comune privind subiectul sus-menționat, astfel cum au fost comunicate de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și de Comitetul pentru protecție socială (CPS), în vederea aprobării acestora de către Consiliu (EPSCO) la 6 decembrie 2018.

Mesaje-cheie din evaluările tematice privind „Aspectele sociale ale digitalizării” (CPS) și „Digitalizarea și robotizarea muncii” (EMCO)

Efectele combinate al progresului tehnologic, schimbărilor demografice și globalizării transformă viața modernă. Digitalizarea tot mai răspândită, robotizarea și dezvoltarea economiei bazate pe platforme digitale generează schimbări pe piața forței de muncă, ceea ce ar putea avea un impact semnificativ asupra sistemelor de protecție socială. Aceste schimbări oferă noi oportunități în ceea ce privește locurile de muncă și pot contribui la integrarea socială, dar prezintă și anumite provocări. Noile forme de muncă și modele de afaceri pot submina relațiile și condițiile de muncă tradiționale și sistemele de protecție socială tradiționale.

În septembrie 2018, valorificându-se eforturile anterioare și ca parte a priorităților președinției austriece a Consiliului Uniunii Europene, CPS a organizat o analiză specială privind „aspectele sociale ale digitalizării, cu accent pe lucrul pe platforme online”, iar EMCO a purtat discuții pe tema „Digitalizarea și robotizarea muncii”, axându-se în mod deosebit asupra sectoarelor sănătății și îngrijirii medicale.

Principalele mesaje-cheie desprinse din aceste discuții sunt următoarele:

- Este de așteptat ca proporția lucrătorilor angrenați în noile forme de muncă să crească în următorii ani. Experiența de până în prezent sugerează că evoluția tehnologică a creat noi produse, piețe și locuri de muncă.
- Schimbările tehnologice contribuie la îmbunătățirea siguranței la locul de muncă și a calității locurilor de muncă prin automatizarea sarcinilor nesănătoase și monotone, precum și prin facilitarea unei mai mari flexibilități. Cu toate acestea, ele conduc, de asemenea, la pierderea de locuri de muncă în anumite sectoare. Din acest motiv, cei care sunt expuși riscului de a-și pierde locul de muncă ar trebui să fie sprijiniți. Serviciile publice de ocupare a forței de muncă și sistemele de protecție socială joacă un rol esențial în sprijinirea lucrătorilor în efectuarea tranziției și contribuie la incluziunea socială.
- Lucrătorii cu nivel scăzut de calificare sunt în mai mare pericol de a se confrunța cu pierderea locului de muncă. Îmbunătățirea aptitudinilor și a competențelor este, prin urmare, importantă pentru a permite o participare mai largă la posibilitățile oferite de noile forme de muncă și pentru promovarea unei piețe a forței de muncă favorabile incluziunii. Cu toate acestea, în prezent, obiectivele declarate privind învățarea pe tot parcursul vieții și privind perfecționarea și recalificarea nu sunt atinse. Devin tot mai urgente politicile menite să îmbunătățească oportunitățile de dezvoltare a competențelor pentru lucrătorii care nu au acces la formare profesională sau care au o capacitate limitată de a urma cursuri de formare în afara orelor de lucru.

- Robotizarea nu înseamnă neapărat dispariția locurilor de muncă: este posibil ca locurile de muncă să continue să existe, dar într-o formă radical diferită. Acest lucru subliniază necesitatea unei cunoașteri aprofundate a pieței forței de muncă pentru a putea înțelege schimbarea caracterului sarcinilor de lucru. La rândul său, acest lucru trebuie să fie luat în considerare în cadrul sistemelor noastre de învățământ și de formare, pentru a ne asigura că forța noastră de muncă dispune de un set adecvat de calificări – cu un accent deosebit pe persoanele cu nivel scăzut de calificare. Este posibil ca statele membre să fie nevoite să aibă în vedere o abordare mai proactivă și preventivă a politicilor active de pe piața muncii.
- Politicile pot urmări să influențeze în mod proactiv utilizarea și asimilarea tehnologiei. Există o varietate de factori care determină dacă persoanele acceptă sau resping schimbările tehnologice, iar impactul și ritmul schimbărilor pot varia considerabil. Prin urmare, este necesar ca factorii de decizie politică să demonstreze care sunt beneficiile concrete aduse de schimbare și să încurajeze o dezbatere mai amplă la nivelul societății cu privire la digitalizare și robotizare.
- Noile forme de ocupare a forței de muncă pot oferi beneficii celor implicați și societății în general. Ele pot facilita accesul la piața forței de muncă pentru anumite grupuri, printre care grupul persoanelor care au fost în mod tradițional cel mai izolate de piața forței de muncă și, prin urmare, pot contribui la incluziunea socială. Acestea pot oferi, de asemenea, o mai mare flexibilitate și ocazii de îmbunătățire a echilibrului dintre viața profesională și cea privată. Mai mult, ele pot contribui la eforturile de combatere a muncii nedeclarate.
- În același timp, ele pot prezenta și provocări în domenii cum ar fi condițiile de muncă, incertitudinea locurilor de muncă, precum și accesul la protecție socială, adecvarea și sustenabilitatea acesteia, ceea ce ar putea conduce la o mai mare segmentare a pieței muncii.
- Statele membre și, atunci când este cazul, partenerii sociali ar trebui să ia măsuri pentru a se asigura că lucrătorii pe platformele online nu sunt dezavantajați din cauza tipului de angajare. Obiectivul ar trebui să îl constituie condițiile de muncă echitabile, salarii adecvate, organizarea muncii și echilibrul dintre viața profesională și cea privată pentru lucrătorii pe platforme online. Ar trebui avute în vedere atât măsuri legislative, cât și măsuri fără caracter normativ, după caz. Ampla diversitate a formelor lucrului pe platforme online ar trebui, de asemenea, să fie luată în considerare în momentul elaborării unor măsuri de politici, întrucât nu există o soluție universal valabilă. Acolo unde lipsește o relație tradițională angajator-angajat, trebuie analizată problema reprezentării în cadrul dialogului social.

- Ori de câte ori este necesar, statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a se asigura că lucrătorii au acces la protecție socială adecvată și că există stimulente pentru a determina participarea la sistemele de protecție socială. Din nou, ar trebui să fie avute în vedere atât măsuri legislative, cât și măsuri fără caracter normativ.
- Principalii factori care determină accesul anumitor tipuri de locuri de muncă la protecție socială au legătură cu statutul de lucrător independent sau cu relația contractuală dintre angajator și angajat. Trebuie remarcat faptul că platformele online diferă în ceea ce privește modul în care definesc relațiile de muncă. În acest context, ar putea fi necesar să se adapteze legislația și reglementările relevante, în cazul în care cadrele existente se dovedesc a fi inadecvate.
- Trebuie abordată problema activităților independente fictive, analizându-se dacă lucrătorii desfășoară cu adevărat activități independente sau nu. Ar putea fi necesar să se dezvolte sau să se perfecționeze metode de monitorizare a tranzacțiilor legate de muncă și a veniturilor lucrătorilor pe platforme online și ale altor lucrători atipici, pentru a se asigura menținerea sustenabilității și a caracterului adecvat al sistemelor naționale de protecție socială și pentru a se combate, acolo unde este posibil, concurența neloială între întreprinderile care contribuie la sistemul de protecție socială și cele care nu fac acest lucru.
- Impactul utilizării inteligenței artificiale (IA) asupra caracterului incluziv al pieței muncii este un aspect care ar putea trebui să fie analizat din mai multe unghiuri: mai multe servicii publice de ocupare a forței de muncă (SPFOM) folosesc deja învățarea automată pentru a facilita corelarea cererii cu oferta pe piața muncii; unele platforme folosesc modele de rating și algoritmi (care pot fi viciate ca urmare a modului de concepere) pentru alocarea locurilor de muncă. Aceste evoluții ar putea ridica probleme legate, de exemplu, de protecția vieții private sau de discriminare.
- În același mod, utilizarea crescândă a roboților în anumite sectoare, cum ar fi sectorul sănătății și al îngrijirilor medicale necesită o guvernanta robustă în vederea gestionării riscurilor și a asigurării securității persoanelor care lucrează și interacționează cu roboți.
- Dat fiind caracterul potențial transfrontalier al lucrului pe platforme online, cooperarea la nivelul UE este importantă. Acest lucru ar putea fi util în diverse domenii, de exemplu portabilitatea drepturilor sociale la nivel transfrontalier și normele cu privire la legislația aplicabilă. Cooperarea cu platformele cu sediul în afara Uniunii Europene este, de asemenea, un aspect important de luat în considerare. Statele membre ar trebui să facă schimb de experiență și de bune practici.

- Elaborarea măsurilor adecvate de politici trebuie să se bazeze pe dovezi clare, pe date comparabile și corelate, în special privind lucrul pe platforme online. Partenerii sociali, organizațiile societății civile și alte părți interesate relevante ar trebui să fie implicați în elaborarea și monitorizarea unor măsuri adecvate de politici.
-